

MONITOR ASEAN

STYCZEŃ 2018

„Monitor ASEAN” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną w państwach Stowarzyszenie Narodów Azji Południowo-Wschodniej, ze szczególnym naciskiem na działania Chin w regionie. Monitor opracował Mateusz Chatys – młodszy analityk Ośrodka Spraw Azjatyckich.

MONITOR ASEAN

STYCZEŃ 2018

I. STOSUNKI CHINY-ASEAN

1 stycznia: Birma dąży do umiędzynarodowienia przejścia granicznego z Chinami. Zgodnie z informacjami przedstawionymi przez Global New Light of Myanmar, minister pracy, imigracji i populacji U Thein Swe ogłosił, że władze Birmy będą dążyć do umiędzynarodowienia Chinshwehaw, w którym znajduje się osiem przejść granicznych z Chinami. Miasto oprócz tego, że posiada duży potencjał turystyczny i gospodarczy, to również jest drugą największą bazą handlową z Chinami, zaraz po Muse graniczącym z chińskim Ruili. Lokalni przedsiębiorcy liczą na to, że uzyskanie statusu międzynarodowego lądowego przejścia granicznego wpłynie pozytywnie na bilans handlowy Chinshwehaw z Chinami, który w roku 2016-2017 wyniósł 537 mln USD. Z kolei według statystyk Ministerstwa Handlu, łączny handel Birmy z Chinami wyniósł w tym samym okresie 10,7 bln USD. Główne towary eksportowe Birmy to kukurydza, sezam, ryż, guma, ryby i cukier, natomiast z Chin importowane są nawozy, materiały budowlane i dobra konsumpcyjne.

2 stycznia: Chiny i Laos podpisują porozumienie w ramach funduszu Lancang-Mekong. Chiński ambasador w Laosie Wang Wentian oraz minister spraw zagranicznych Laosu, Khamphao Ernthavanh, podpisali porozumienie w sprawie finansowania projektów realizowanych w Laosie z funduszu na rzecz współpracy w regionie Lancang-Mekong. Przedstawiciele obu stron zgodzili się, że mimo trwającej zaledwie od marca 2016 roku współpracy w ramach Lancang-Mekong, udało się już zrealizować wiele postanowień zawartych w Deklaracji z Sanyi, między innymi w takich obszarach jak bezpieczeństwo, gospodarka czy polityka. Ponadto pani Ernthavanh podziękowała ambasadorowi za zaakceptowanie 13 projektów, które zostaną zrealizowane w Laosie i przyczynią się do społeczno-gospodarczego rozwoju nie tylko tego państwa ale całego regionu.

3 stycznia: zmiany w budowie drogi ekspresowej z Laosu do Chin. Zdaniem państwowej agencji prasowej Lao News

DRUGI SZCZYT PAŃSTW Z RE- GIONU LAN- CANG-MEKONG

W Kambodży odbył się kolejny szczyt sześciu państw położonych w regionie Lancang-Mekong, zainicjowanego przez Chiny w 2014 roku. Efektem szczytu było opracowanie pięcioletniego planu współpracy, a także podpisanie licznych umów bilateralnych między państwami.

Agency, droga ekspresowa łącząca stolicę Wientian i Vang Vieng zostanie przedłużona do miasta Boten w prowincji Luang Namtha, w którym znajduje się przejście graniczne z Chinami. Budowa pierwszego odcinka czteropasmowej drogi o długości 113,5 km łączącej oba miasta wyniesie 1,3 mld USD. Inwestycja w znaczący sposób przyczyni się do poprawy możliwości logistycznych państwa. Zwłaszcza gdy zrealizowany zostanie drugi odcinek trasy Vang Vieng-Boten o długości niemal 500 km, który ostatecznie połączy stolicę Laosu z chińską granicą. Cały projekt zostanie zrealizowany przez chińską firmę Yunnan Construction Engineering Group.

3 stycznia: Chiny są jednym z największych sojuszników Filipin. Carlos Dominguez pełniący funkcje sekretarza finansów Filipin w swoim oświadczeniu stwierdził, że stosunki gospodarcze między Manilą i Pekinem ulegają ciągłemu rozwojowi od czasu objęcia najwyższego stanowiska w państwie przez Rodrigo Duterte, dzięki jego nowej polityce zagranicznej, zorientowanej na poprawę relacji z państwami regionu. Zdaniem sekretarza władze Chin bardzo szybko przechodzą do realizacji składanych deklaracji związanych z różnego rodzaju wsparciem finansowym. Oprócz tego Chin były jednym z pierwszych państw, które zobowiązało się do udzielenia pomocy przy odbudowie Marawi, zniszczonego walkami z ekstremistami muzułmańskimi w zeszłym roku.

4 stycznia: zdaniem chińskiego wiceministra spraw zagranicznych wybory w Kambodży będą sprawiedliwe. W oficjalnym oświadczeniu wydanym przez Kong Xuanyou, który reprezentuje Ministerstwo Spraw Zagranicznych zakomunikowano, że Chiny respektują i wspierają drogę rozwoju, obraną przez władze Kambodży. Ponadto, zapewnił iż najbliższe wybory parlamentarne w tym państwie będą sprawiedliwe, dzięki nadzorowi sprawowanemu przez wszystkie partie polityczne, co umożliwi obywatelom wybór swoich przedstawicieli w rządzie. Komunikat ten ma związek z pierwszą w tym roku zagraniczną wizytą chińskiego premiera Li Keqianganga w stolicy Kambodży na drugim szczycie przedstawicieli państwa z regionu Lancang-Mekong.

5 stycznia: prezydent Filipin wyznaczył pięciu specjalnych wysłanników do Chin w celu poprawy relacji między państwami. Rodrigo Duterte podpisał 3 stycznia dokumenty, na mocy których powołał pięciu specjalnych wysłanników (Ferdinand Borja, Wallie Lee, Carlos Chan, Cheng Yong, William de Jesus Lima), których zadaniem będzie praca na rzecz poprawy stosunków z Chinami w obliczu sporu terytorialnego między państwami na Morzu Południowochińskim. Cztery osoby pełniły już wcześniej tą funkcję, a teraz ich kadencja będzie trwała od stycznia do końca czerwca 2018 roku. Cheng Yong również pełnił tą funkcję w przeszłości, ale w przeciwieństwie do pozostałej czwórki, długość jego obecnej kadencji nie została sprecyzowana w oficjalnym dokumencie. W lipcu 2016 roku były prezydent Filipin Fidel Ramos także przyjął posadę specjalnego wysłannika w Chinach, po historycznym zwycięstwie Filipin w Stałym Trybunale Arbitrażowym w Hadze, który orzekł, iż roszczenia Chin względem wysp na Morzu Południowochińskim są bezpodstawne.

8 stycznia: Filipiny protestują chińskiej militaryzacji sztucznych wysp na Morzu Południowochińskim. Według doniesień medialnych i zdjęć lotniczych, Chiny wciąż kontynuują rozbudowę sztucznych wysp na Morzu Południowochińskim. Na początku sporu Pekin zadeklarował władzom Filipin, że na wyspach nie będą stacjonować żołnierze, a także nie będzie na nich rozbudowywana infrastruktura wojskowa. Na zdjęciach lotniczych widać jednak, że na Rafie Ognistego Krzyża (Fiery Cross Reef) ukończono budowę pasa startowego o długości ponad 3 km, a także system radarowy i wyrzutnie pocisków. W obliczu tych oczywistych dowodów, Delfin Lorenzana, pełniący funkcję sekretarza obrony Filipin zapowiedział, że złoży protest przeciwko działaniom strony chińskiej za pośrednictwem Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

9 stycznia: rynek nieruchomości w Kambodży cieszy się coraz większym zainteresowaniem chińskim inwestorów. Zgodnie z raportem sporządzonym przez New York Times zainteresowanie nieruchomościami w Kambodży w ostatnim czasie bardzo wzrosło, zwłaszcza wśród państw Azji Południowo-Wschodniej, Japonii, Korei Południowej, a teraz ze strony Chin. Według biznesmena z Kambodży, który pracuje w jednej z największych firm zajmujących się handlem nieruchomościami na świecie, Knight Frank, w ciągu ostatnich 18 miesięcy można zauważyć coraz większą aktywność chińskich firm i prywatnych inwestorów na rynku nieruchomości w tym państwie. Chińczycy, którzy kupują nieruchomości w Kambodży najczęściej pochodzą z prowincji Fujian i Zhejiang, a także z takich miast jak Szanghaj i Shenzhen. Ceny nowych mieszkań wahają się od 2600 USD do 4000 USD za metr kwadratowy.

10 stycznia: Chiny i Laos wspólnie otworzyły centrum badań nad źródłami energii odnawialnej. Zgodnie z oświadczeniem wydanym przez chińską ambasadę w Laosie, oba państwa zainaugurowały otwarcie laboratorium, w którym będą prowadzone badania nad źródłami energii odnawialnej. Cały projekt powstał przy współpracy uniwersytetu z prowincji Yunnan (Yunnan Normal University) i Ministerstwa Nauki i Technologii w Laosie, a także chińskiego Ministerstwa Nauki i Technologii. W ceremonii otwarcia stronę chińską reprezentowali ambasador w Laosie (Wang Wentian) oraz rektor uniwersytetu w Yunnanie (Jiang Yongwen), a głównym przedstawicielem Laosu był minister nauki i technologii (Boviengkham Vongdara).

10-11 stycznia: w stolicy Kambodży odbył się drugi szczyt przywódców państw regionu Lancang-Mekong. W Phnom Penh liderzy sześciu państw regionu Lancang-Mekong (premierzy Chin, Kambodży, Wietnamu, Laosu, Tajlandii oraz wiceprezydent Birmy) wzięli udział w drugim szczycie formatu, zainicjowanego przez Chiny w 2014 roku, o hasle przewodnim "Nasza Rzeka Pokoju i Zrównoważonego Rozwoju" (Our River of Peace and Sustainable Development). Podczas szczytu opracowano pięcioletni plan współpracy na okres 2018-2022, który zakłada synergię innych inicjatyw takich jak "Pas i Szlak", Wspólna Wizja ASEAN 2025 (ASEAN Community Vision 2025), a także Plan Łączności ASEAN 2025 (Master Plan on ASEAN Connectivity 2025). Zgodnie z założeniami w pierwszej fazie planu na lata 2018 i 2019 państwa mają skupić się na realizacji małych i średnich projektów, natomiast w okresie 2020-2022 członkowie formatu mają skupić się na pięciu głównych obszarach, takich jak: łączność,

zdolność produkcyjna, transgraniczna współpraca gospodarcza, zasoby wodne, rolnictwo i ograniczenie ubóstwa.

11 stycznia: Chiny i Kambodża wydały wspólne oświadczenie w ramach drugiego szczytu Lancang-Mekong. Głównym punktem było wezwanie wszystkich stron sporu na Morzu Południowochińskim do wcześniejszego przyjęcia Kodeksu Postępowania, dzięki któremu będzie możliwa stabilizacja sytuacji w regionie. Oświadczenie zawierało również szczegóły odnośnie wzmocnienia strategicznego partnerstwa między Kambodżą i Chinami, polegającego na utrzymaniu wymiany między siłami zbrojnymi i organami ścigania na wszystkich szczeblach, przyspieszeniu projektów realizowanych w ramach inicjatywy „Pasa i Szlaku”, a także wspieraniu współpracy w ramach regionu Lancang-Mekong, co pozytywnie wpłynie na relacje Chin i ASEAN.

11 stycznia: Chiny zobowiązały się do udzielenia kredytów o łącznej wartości 6 mld USD w ramach współpracy Lancang-Mekong. Premier Li Keqiang ogłosił, że Chiny udzielą rządowej pożyczki na zasadach preferencyjnych dla regionu Lancang-Mekong na kwotę ponad 1 mld USD. Ponadto zapowiedział utworzenie linii kredytowej o wartości 5 mld USD w celu wsparcia zdolności produkcyjnej i współpracy w zakresie produkcji sprzętu w krajach Lancang-Mekong. Do tej pory Pekin przekazał już państwowym z regionu ponad 1,5 mld USD w postaci pożyczek preferencyjnych, 5 mld USD kredytu wspomagającego eksport i 5 mld USD na wsparcie 20 projektów infrastrukturalnych i przemysłowych. Chiny są największym partnerem handlowym Kambodży, Birmy, Wietnamu i Tajlandii oraz drugim co do wielkości dla Laosu. Dwustronna wymiana handlowa między Chinami a pięcioma państwami regionu wyniosła w 2017 roku 220 mld USD, co stanowi wzrost o 16% w porównaniu do roku poprzedniego.

12 stycznia: Chiny i Filipiny zainauguowały budowę centrum odwykowego dla narkomanów w prowincji Sarangani. Podsekretarz z filipińskiego Departamentu Zdrowia Roger Tong An oraz doradca ds. gospodarczych z chińskiej ambasady Jin Yuan uczestniczyli w ceremonii rozpoczęcia budowy pierwszego centrum odwykowego dla narkomanów w całości ufundowanego przez rząd chiński w ramach wspólnej działalności na rzecz przeciwdziałania narkomanii. Za jego budowę jest odpowiedzialna chińska firma budowlana China State Construction Engineering Corporation, która zapowiedziała, że prace zostaną zakończone w ciągu 21 miesięcy. Drugi tego typu ośrodek również zostanie sfinansowany przez Chiny w prowincji Agusan del Sur.

12 stycznia: Bank Indonesia otworzył oficjalne przedstawicielstwo w Pekinie. Chiny i Indonezja podpisały umowę o założeniu oficjalnego przedstawicielstwa Bank Indonesia w Pekinie. Sygnatariuszami umowy byli dyrektor Ludowego Banku Chin Zhou Xiaochuan oraz dyrektor Bank Indonesia Agus D.W. Martowardojo. Tym samym jest to już dziewiąte oficjalne biuro zagranicznego banku centralnego w Chinach.

12 stycznia: Chiny i Birma dążą do wzmocnienia współpracy militarnej na rzecz zwiększenia bezpieczeństwa na granicy. Chiński minister obrony Chang Wanquan, po spotkaniu

z admirałem birmańskiej marynarki wojennej Tin Aung Sanem, zapowiedział kontynuację wysiłków na rzecz zwiększenia współpracy militarnej, w celu zapewnienia stabilności i bezpieczeństwa na granicy między państwami. Działania te mają się w głównym stopniu opierać na wymianie doświadczeń, wspólnych ćwiczeniach i patrolach obszarów granicznych.

17 stycznia: w Naypyidaw odbyły się trzecie konsultacje przedstawicieli wysokiego szczebla Chiny-Birma w formule 2+2. Obie strony przeprowadziły trzecią rundę konsultacji z zakresu dyplomacji i obronności, zobowiązując się tym samym do dalszego rozwoju dwustronnych relacji między państwami. Do głównych tematów poruszonych na spotkaniu należały kwestie związane z sytuacją w północnej Birmie i ludnością Rohingya oraz utrzymaniem pokoju i stabilności w obszarze przygranicznym. W rozmowach stronę chińską reprezentowali wiceminister spraw zagranicznych Kong Xuanyou oraz zastępca szefa Departamentu Połączonych Sztabów Centralnej Komisji Wojskowej Shao Yuanming. Natomiast do głównych przedstawicieli Birmy należeli minister ds. współpracy z zagranicą U Kyaw Tin, a także naczelny dowódca pierwszego biura ds. operacji specjalnych. Obie strony w ostatnim czasie utrzymują bardzo dobre relacje zarówno gospodarcze i militarne, a ich głównym efektem ma być budowa korytarza gospodarczego, który doprowadzi do jeszcze większego rozwoju obszarów przygranicznych między państwami.

17 stycznia: Indonezja przywiązuje wielką wagę do rozwijania przyjaznych stosunków z Chinami. W Indonezji odbyła się ceremonia złożenia listów uwierzytelniających przez nowego ambasadora Chin w Indonezji, Xiao Qiana, na ręce prezydenta Joko Widodo. Podczas przyjęcia dokumentów prezydent Widodo powiedział, że jest zadowolony z bieżących stosunków dwustronnych, dodając, że oba kraje powinny utrzymywać kontakty na wysokim szczeblu oraz dążyć do dalszego rozwoju współpracy. Z kolei ambasador Xiao odpowiedział, iż w ostatnich latach Chiny i Indonezja przeprowadziły liczne spotkania najwyższych przedstawicieli politycznych, zwiększyły wzajemne zaufanie polityczne, a także umocniły strategiczne partnerstwo. Ponadto nowy ambasador zadeklarował, że będzie współpracował ze stroną indonezyjską w celu implementacji postanowień przywódców obu państw, co zaowocuje rozwojem dwustronnej współpracy.

19 stycznia: chińska firma i trzy spółki malezyjskie złożyły oferty finansowania nowej linii metra w Malezji. China Communications Construction Company oraz trzy konsorcja z Malezji, SapuraTIEC Consortium, MMC-Gamuda-George Kent Joint Venture, Pacific-Mudajaya-JEC Consortium przedstawiły swoje propozycje sfinansowania najnowszej linii metra o długości 40 km, wzdłuż której będzie rozlokowanych 26 stacji. Mass Rapid Transit Corporation (MRT), które jest odpowiedzialne za funkcjonowanie metra w Malezji, dokona oceny ofert pod względem technicznym i finansowym. Propozycja z najlepszą oceną zostanie następnie przekazana do Ministerstwa Finansów, które podejmie ostateczną decyzję. Zohari Sulaiman, będący dyrektorem tego projektu stwierdził, że firmie MRT zależy na osiągnięciu niskich kosztów nowej inwestycji przy jednoczesnym zachowaniu wysokich standardów budowy. Dlatego nie została jeszcze wykluczona standardowa procedura, która zakłada finansowanie projektu poprzez Danalnfra, będący rządowym instrumentem finansowania.

20 stycznia: w Hanoi odbyły się obchody 68 rocznicy nawiązania stosunków dyplomatycznych między Chinami i Wietnamem. Podczas uroczystości chiński ambasador w Wietnamie, Hong Xiaoyong, wygłosił przemowę, w której podkreślił znaczenie stosunków między państwami. Zwrócił również uwagę na to, że na przestrzeni wielu lat obie strony rozwijały wzajemne zaufanie polityczne, a także pracowały nad wzmocnieniem bilateralnych relacji i współpracy gospodarczej. Oprócz ambasadora stronę chińską reprezentował też Chen Zhu, pełniący funkcję wiceprzewodniczącego Stałego Komitetu OZPL, a głównym przedstawicielem Wietnamu był wicepremier oraz minister spraw zagranicznych Pham Binh Minh i wiceminister spraw zagranicznych Le Hoai Trung.

24 stycznia: na granicy Chiny-Wietnam zauważono zwiększony przepływ turystów. Liczba osób przekraczających granicę między Chinami i Wietnamem w mieście Dongxing w prowincji Guangxi wyniosła w 2017 roku 9,97 mln osób, co stanowi wzrost o 28% w porównaniu do roku ubiegłego. Dongxing jest trzecim pod względem wielkości portowym miastem w Chinach i jedynym, które ma połączenie drogą lądową i morską z Wietnamem. Rząd Chin, któremu zależy na rozwoju gospodarczym tego regionu państwa wprowadziły ułatwienia dla obcokrajowców w postaci specjalnych sklepów na terenie przygranicznym, w których można zakupić towary bez opłat celnych do kwoty 1252 USD. Dodatkowo władze Dongxing opracowały elektroniczny system wyrabiania wiz turystycznych dla obywateli Chin i współpracują ze swoimi odpowiednikami w Wietnamie organizując kampanie promujące turystykę.

25 stycznia: delegacja Komunistycznej Partii Wietnamu przybyła z wizytą do Pekinu. Delegacja głównej partii politycznej z Wietnamu, na czele której stał Pham Minh Chinh przybyła do stolicy Chin gdzie spotkała się między innymi z Zhao Leji, który jest sekretarzem Centralnej Komisji ds. Dyscypliny i Kontroli ChRL. Sekretarz Leji zwrócił uwagę na coraz lepsze stosunkami między państwami, o czym mogą świadczyć wzajemne wizyty na najwyższym szczeblu w postaci prezydenta Xi Jinpinga i sekretarza generalnego Komunistycznej Partii Wietnamu Nguyen Phu Tronga. Przedstawiciele obu partii komunistycznych zgodzili się, iż muszą zwiększyć wysiłki na rzecz polepszenia komunikacji i wymiany doświadczeń politycznych, a także pracować nad pogłębieniem zaufania, dzięki któremu będzie możliwa lepsza współpraca gospodarcza.

26 stycznia: transport ropy naftowej i gazu ziemnego z Birmy do Chin utrzymuje się na wysokim poziomie. Według raportu sporządzonego przez służby celne z południowo-zachodniej prowincji Yunnan w 2017 roku sprowadzono rurociągami z Birmy 3,87 mln ton ropy naftowej i 2,52 mln ton gazu ziemnego. Stanowi to około 23,4% ogólnego importu surowców energetycznych Yunnanu. Import gazu ziemnego tą drogą odbywa się już od 2013 roku, natomiast drugi rurociąg do transportu ropy o długości 1420 km został oddany do użytku dopiero w połowie maja ubiegłego roku.

26 stycznia: w stolicy Kambodży odbyła się uroczystość upamiętniająca 60 rocznicę nawiązania stosunków dyplomatycznych z Chinami. W chińskiej ambasadzie w Phnom Penh spotkali się, aktualnie urzędujący ambasador Xiong Bo, wraz z jego pięcioma poprzedni-

kami na tym stanowisku, a także ponad 100 obywateli Kambodży reprezentujących środowisko polityczne i biznesu. Były chiński ambasador w Kambodży Fu Xuezhang podsumował spotkanie stwierdzeniem, iż stosunki między państwami mogą być „wzorem do naśladowania” dla innych krajów. Tym samym wyraził przekonanie, że stosunki dwustronne zostaną w przyszłości jeszcze bardziej wzmocnione dzięki silnym wysiłkom i zaangażowaniu przywódców obu państw.

26 stycznia: Chiny i Laos podpisały porozumienie w sprawie modernizacji państwowej telewizji. Do podpisania porozumienia doszło w Wientian, pomiędzy doradcą ds. ekonomicznych w ambasadzie Chin Wang Qihuiem a Bunchao Pichitem, który jest prezesem laotańskiej telewizji państwowej. Zgodnie z umową, strona chińska zobowiązuje się do modernizacji studia nagraniowego, systemu obróbki nagrań i transmisji. Ponadto Chiny mają zapewnić pojazdy emisyjne zdolne do nagrywania w wysokiej rozdzielczości oraz innego rodzaju sprzętu wysokiej jakości niezbędnego do przygotowania materiałów video. Władza Laosu chcą w ten sposób nie tylko podnieść standardy emitowanych przez telewizję i radio programów, ale również pobudzić współpracę z Chinami.

29 stycznia: Malezja planuje wdrożyć rozwiązania inteligentnego miasta opracowane przez Alibabę w stolicy państwa. Zgodnie z informacjami opublikowanymi przez firmę Alibaba, to właśnie Kuala Lumpur będzie pierwszym miejscem oprócz Chin, gdzie zostaną wprowadzone rozwiązania zawarte w koncepcji City Brain, której celem jest stworzenie tzw. *inteligentnego miasta*. Pracownicy chińskiej firmy oświadczyli, że rozpoczęli już współpracę z malezyjskimi agencjami rządowymi, czego efektem będzie przekazanie odpowiedzialności za sterowanie ruchem ulicznym w stolicy programowi w *chmurze*. Wiceprezes firmy, Hu Xiaoming oświadczył, że początkowa faza przeniesienia niektórych rozwiązań testowanych wcześniej w Hangzhou, gdzie znajduje się siedziba Alibaba Group, zakończyła się sukcesem. Nowy system odpowiedzialny za sterowanie ruchem ulicznym w chińskim mieście przyczynił się do zwiększenia efektywności samego ruchu o 15%, co średnio skróciło czas podróży samochodem o 3 min. Przedstawiciel malezyjskich agencji, odpowiedzialnych za tą współpracę poinformował, iż nowe rozwiązania będą testowane na obszarze obejmującym 382 kamery monitoringu i 281 sygnalizacji świetlnych.

29 stycznia: władze ASEAN przywiązują wielką wagę do roli Chin w regionie. Lim Jock Hoi, pełniący funkcję Sekretarza Generalnego ASEAN, przyjął list uwierzytelniający od nowego ambasadora Chin, Huang Xiliana. Wydarzenie to miało miejsce w Sekretariacie ASEAN, który znajduje się w Dżakarcie. Lim Jock Hoi podkreślił, iż liczy na dobrą współpracę z nowym ambasadorem zwłaszcza, że Chiny są największym partnerem handlowym ASEAN. Z kolei Huang Xilian zapewnił sekretarza, że Chiny będą działać na rzecz rozwoju społeczności ASEAN w regionie, a także będą wspierać stowarzyszenie na forum międzynarodowym.

II. Działania w ramach ASEAN

1 stycznia: opozycjonista Kem Sokha z Kambodży domaga się wolnych i sprawiedliwych wyborów. Lider zlikwidowanej w zeszłym roku Partii Narodowego Ocalenia Kambodży, który przebywa w areszcie pod zarzutami próby obalenia rządu oraz szpiegostwa na rzecz Stanów Zjednoczonych przekazał swojej córce dwustronicowy list, który opublikowała za pośrednictwem Facebooka. Zwraca się w nim z apelem do władz o umożliwienie obywatelom wyboru ich przedstawicieli w rządzie. Poruszył również kwestię pogarszającego się wizerunek państwa na arenie międzynarodowej, co może negatywnie wpłynąć na gospodarkę. Wezwał tym samym obywatele to zjednoczenia i pokojowego rozwiązania kryzysu politycznego w Kambodży.

4 stycznia: podwyżka płacy minimalnej w Birmie o 33%. Zgodnie z doniesieniami mediów państwowych minimalne dzienne wynagrodzenie w Birmie zostanie podniesione o 33% i będzie wynosiło około 3,60 USD (4800 kiat). Jest to pierwsza tego typu podwyżka od 2015 roku i ma obowiązywać we wszystkich zakładach pracy zatrudniających powyżej 10 pracowników. Mimo tej zmiany wynagrodzenie w Birmie nadal jest najniższe spośród państw regionu, dlatego rząd będzie dążył do rozwoju sektora produkcyjnego, który zachęci zagraniczne przedsiębiorstwa do inwestycji. Sytuacja mieszkańców nadal jest bardzo ciężka, ponieważ PKB per capita wynosi 1140 USD, a 37% z 51 mln mieszkańców żyje poniżej granicy ubóstwa.

4 stycznia: Indonezja powołuje agencję bezpieczeństwa cybernetycznego do walki z ekstremizmem. Joko Widodo, będący prezydentem największego muzułmańskiego państwa, podjął decyzję o utworzeniu agencji cybernetycznej, której głównym zadaniem będzie zwalczanie ekstremizmu religijnego, fałszywych informacji i mowy nienawiści w mediach społecznościowych. Najgłośniejszym przypadkiem tzw. *fake news* w ostatnim czasie była informacja o domniemanym chińskim ataku biologicznym wymierzonym w Indonezję, co świadczy o tym jak bardzo potrzebna jest tego rodzaju agencja, aby przeciwdziałać dezinformacji i negatywnym skutkom z niej wynikających. Na szefa nowej utworzonego ciała został powołany Djojo Setiadi, który pełnił wcześniej funkcję przewodniczącego państwowej agencji szyfrowania. Obejmując nowe stanowisko Setiadi stwierdził, że agencja nie tylko będzie monitorować sieć internetową w celu blokowania niewłaściwych treści, ale również będzie zajmować się wykrywaniem komórek terrorystycznych, aby przyczynić się do poprawy bezpieczeństwa państwa i całego regionu.

4 stycznia: prezydent Birmy wzywa do reformy konstytucji. Prezydent Htin Kyaw podczas obchodów 70-tej rocznicy Dnia Niepodległości zwrócił w swojej przemowie uwagę na potrzebę zmiany konstytucji z 2008 roku, która została opracowana jeszcze za rządów wojska w państwie, a także poruszył kwestię poszanowania praw dla mniejszości etnicznych, które powinny być objęte ochroną przez system prawny. Nie sprecyzował jednak, czy miał na myśli muzułmańską mniejszość Rohingya. Przemowa prezydenta jest przełomowa, ponieważ debata nad

zmianą konstytucji ucichła rok temu po tym jak doszło do zabójstwa prawnika, który był doradcą szefowej rządu Aung San Suu Kyi ds. związanych z ustawą zasadniczą.

7 stycznia: w Kambodży odbyły się obchody 39 rocznicy obalenia rządów Czerwonych Khmerów. Komunistyczna Partia Kambodży z premierem Hun Senem na czele zorganizowała wiec upamiętniający obalenie reżimu Czerwonych Khmerów z Pol Potem na czele 7 stycznia 1979 roku. Liczba uczestników tego wydarzenia była zdecydowanie większa niż w latach ubiegłych, co może mieć związek ze zdecydowanymi działaniami Hun Sena mającymi na celu całkowite wyeliminowanie opozycji z politycznego życia w Kambodży. Premier wykorzystał uroczystość aby jeszcze bardziej umocnić swoją pozycję, ponieważ wygłosił przemowę, w której zachwalał wzrost gospodarczy i rozwój państwa za jego rządów. Przestrzegł również, że próba obalenia jego rządów może zakończyć się destabilizacją państwa, co w efekcie może doprowadzić do prześladowań na miarę tych, które miały miejsce gdy Pol Pot sprawował władzę.

8 stycznia: w stolicy Wietnamu rozpoczął się proces w sprawie ogromnych strat finansowych poniesionych przez państwową firmę petrochemiczną. 22 szefów firmy PetroVietnam zostało postawionych w stan oskarżenia w związku ze stratami 150 mln USD. Dwunastu z nich jest oskarżonych o pogwałcenie przepisów państwowych dotyczących zarządzania środkami finansowymi. Ośmiu osobom postawiono zarzut defraudacji, natomiast dwie mają postawione oba zarzuty. Jeżeli ostatniej dwójce zostanie udowodniona wina może ich czekać nawet kara śmierci. Wśród nich znalazł się członek wietnamskiego politbiura, który został porwany przez wietnamskich agentów z Berlina, gdzie się ukrywał. Proces ten jest wynikiem zwiększenia uprawnień służbom zajmującym się walką z oszustwami w sektorach energetycznym i bankowym. Dlatego będzie on prowadzony równocześnie z innym procesem w Ho Chi Minh, dotyczącym oszustw w Vietnam Construction Bank. W tej sprawie oskarżonych jest 46 osób, które są odpowiedzialne za straty w wysokości ponad 682 mln USD.

9 stycznia: lider opozycji w Malezji zostanie wcześniej zwolniony z więzienia. Malezyjski opozycjonista Anwar Ibrahim skazany w lutym 2015 roku na pięć lat więzienia za sodomie zostanie wypuszczony 8 czerwca bieżącego roku. Wyrok lidera koalicji Pakatan Harapan został skrócony, ale zdaniem władz więzienia nie było żadnych nacisków ze strony rządu w tej sprawie. Termin wypuszczenia Ibrahima jest o tyle istotny, iż najbliższe wybory w Malezji mają się odbyć w sierpniu, a obecnie kandydatem opozycji na stanowisko premiera jest 92-letni dr Mahathir Mohamad, który pełnił już wcześniej ten urząd. Dlatego wcześniejsze zwolnienie Ibrahima może doprowadzić do destabilizacji w obozie Pakatan Harapan.

11 stycznia: indonezyjski minister został wezwany do zaprzestania niszczenia zagranicznych kutrów rybackich. Minister Susi Pudjiastuti, odpowiedzialny za rybołówstwo w Indonezji, został upomniany przez wiceprezydenta Jusufa Kalla. Kazał mu zakończyć stosowaną przez niego praktykę od 2014 roku, polegającą na niszczeniu kutrów rybackich z takich państw jak Chiny, Tajlandia i Wietnam, które prowadziły nielegalne połowy na wodach należących do Indonezji. Wiceprezydent obawia się, że tego rodzaju działania mogą doprowadzić do pogor-

szenia stosunków dyplomatycznych z tymi państwami. Minister Pudjastuti cieszy się jednak dużym poparciem społecznym i uzasadnia, że w swoich działaniach kieruje się dobrem państwa, które rocznie ponosi straty w wysokości 19,8 mln USD w wyniku nielegalnych połowów.

14 stycznia: były lider opozycji w Kambodży założył nowe ugrupowanie. Sam Rainsy, który uciekł z Kambodży do Francji, aby uniknąć aresztowania związanego z jego poglądami politycznymi, założył Ruch Ratunku Narodowego Kambodży. Jest to wyraz jego sprzeciwu wobec polityki uprawianej przez premiera Hun Sena, mającej na celu wyeliminowanie opozycji w kraju. W nowym ruchu oprócz samego opozycjonisty i jego żony znajdują się również byli członkowie Partii Ratunku Narodowego Kambodży, tacy jak Eng Chhai Eang i Mu Sochua. Głównym zadaniem jej członków będzie organizacja pokojowych demonstracji i strajków robotników w Kambodży, których celem ma być wywarcie presji na rządzie i dopuszczenie opozycji do najbliższych wyborów parlamentarnych w lipcu bieżącego roku.

16 stycznia: premier Malezji przybył z oficjalną wizytą do Singapuru. Premier Najib Razak spotkał się ze swoim odpowiednikiem Lee Hsien Loongiem w Istanie, głównej siedzibie rządu Singapuru. Premierom towarzyszyły delegacje składające się z najważniejszych ministrów odpowiedzialnych za edukację, transport czy zasoby naturalne. Efektem szczytu było podpisanie bilateralnej umowy w sprawie budowy linii szybkiej kolei łączącej Singapur i Johor Bahru, położonego na południu Malezji, a także memorandum dotyczące współpracy z zakresu edukacji.

17 stycznia: prezydent Indonezji przeprowadził trzecią zmianę w swoim rządzie. Joko Widodo mianował Idrus Marhama, byłego sekretarza generalnego partii Golkar, ministrem ds. społecznych, zastępując tym samym Khofifah Indar Parawansa, który będzie startował w wyborach na gubernatora w prowincji Jawa Wschodnia. Ponadto dotychczasowy szef sztabu Teten Masduku, został zastąpiony przez generała Moeldoko, a Agum Gumelar dołączył do rady nadzorczej. Mimo tego, że zmiany wydają się być kosmetyczne, to zdaniem specjalistów w dużym stopniu umocnią pozycję prezydenta Widodo.

19 stycznia: premier Najib Razak przedstawił nowy plan rozwoju jednego z regionów Malezji. Lider państwa zaprezentował 12-letni plan rozwoju terytorium federalnego Labuan, który jest wyspą u północno-zachodnich wybrzeży Borneo. Do tej pory rozwój tego regionu był uzależniony głównie od zagranicznych inwestycji i branży naftowo-gazowej. Władze państwa pragną zwiększyć swoje wpływy na wyspie poprzez szereg inwestycji. Do najważniejszych będzie należała budowa mostu o długości 11 km, który połączy Labuan z północnym stanem Sabah. Most będzie również częścią składową autostrady Pan-Borneo o długości 5324 km, która jest już w trakcie budowy.

23 stycznia: Singapur i Sri Lanka podpisują umowę o wolnym handlu. W Kolombo prezydent Maithripala Sirisena oraz premier Lee Hsien Loong uczestniczyli w podpisaniu umowy o wolnym handlu. Na mocy umowy w ciągu kolejnych 15 lat władze Sri Lanki zobowiązały się do zniesienia taryf celnych z 80% eksportowanych przez Singapur towarów, czego efektem będą oszczędności w wysokości 10 mln USD rocznie. W 2017 roku Sri Lanka była na 36 miejscu

pod względem największych partnerów handlowych Singapuru, natomiast łączna wartość handlu między państwami wyniosła 2,7 mld USD.

23 stycznia: Indonezja będzie współpracowała ze Stanami Zjednoczonymi w zakresie bezpieczeństwa na morzu. Amerykański Sekretarz Obrony, Jim Mattis, przyjechał do Indonezji z oficjalną wizytą, podczas której spotkał się z ministrem obrony Ryamizardem Ryacudu. Podczas rozmów osiągnięto porozumienie w sprawie wspólnego zwalczania zagrożeń na morzu, takich jak terroryzm czy piractwo.

24 stycznia: Sekretarz Obrony USA przybył do Wietnamu na dwudniową wizytę. Jim Mattis podczas pobytu w Hanoi spotkał się z ministrem obrony Ngo Xuan Lichem, gdzie potwierdził wizytę amerykańskiego lotniskowca w porcie w Da Nang w marcu 2018 roku. O ranie tego wydarzenia powinien świadczyć fakt, że od czasu zakończenia wojny wietnamskiej, żaden amerykański lotniskowiec nie wpłynął do portu w tym państwie. Ponadto sekretarz podziękował władzom w Wietnamie za przestrzeganie sankcji wobec Korei Północnej, która destabilizuje sytuację w regionie.

25 stycznia: ONZ wezwało Birnę do zwiększenia dostępu do obozów dla ludności Rohingya. Organizacja Narodów Zjednoczonych zwróciła się do władz Birmy, aby umożliwiły pełen dostęp organizacjom świadczącym pomoc do obozów, w których przebywa mniejszość muzułmańska, powracająca z Bangladeszu. Zastępca dyrektora wykonawczego UNICEF zapowiedział, że powrót kolejnej grupy uchodźców z Bangladeszu będzie możliwy jeżeli zostaną zapewnione odpowiednie warunki w obozach na terenie Birmy. Nie jest to jednak możliwe, ponieważ zdaniem Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do spraw Uchodźców, nadal obowiązują ograniczenia w dostępie do obozów dla niezależnych obserwatorów i zagranicznych mediów.

28 stycznia: władze Malezji potępiły opozycję polityczną za spotkanie z ambasadorami Unii Europejskiej. 92-letni były premier Mahathir Mohamad, który jest liderem opozycji oraz głównym konkurentem w najbliższych wyborach obecnego premiera Malezji Najib Razaka, spotkał się z ambasadorami Unii Europejskiej. Głównym tematem rozmów były obawy opozycji co do uczciwości i rzetelności przeprowadzenia sierpniowych wyborów. Minister spraw zagranicznych Anifah Aman w swoim oświadczeniu stwierdził, że zgodnie z Konwencją Wiedeńską, Malezja nie będzie utrudniać zagranicznym dyplomatom wykonywanej przez nich pracy, ale będzie chronić swojej suwerenności i godności. Front Narodowy sprawuje władzę w tym państwie od 1957 roku, kiedy uzyskało niepodległość, dlatego zarzuty fałszowania wyborów pojawiały się już w przeszłości. Gdy Mahathir Mohamad sprawował urząd premiera przez 22 lata nie pozwalał jednak na ingerencję państw trzecich w wewnętrzne sprawy Malezji.

KOMENTARZ

1. Najważniejszym wydarzeniem na początku nowego roku był drugi szczyt liderów sześciu państw wchodzących w skład regionu Lancang- Mekong. Ten multilateralny format został zainicjowany przez Chiny w 2014 roku i odgrywa dużą rolę nie tylko w regionie, ale również w koncepcji „Pasa i Szlaku”. Efektem szczytu jest podpisany pięcioletni plan współpracy na lata 2018-2022, który w początkowej fazie zakłada rozwój małych i średnich projektów. Głównym źródłem budżetu tych inicjatyw będą Chiny, które zobowiązały się do przekazania 1 mld USD pożyczek na zasadach preferencyjnych oraz utworzenia linii kredytowej o wartości 5 mld USD w celu wsparcia zdolności produkcyjnej i współpracy w zakresie produkcji sprzętu w krajach Lancang-Mekong. Podczas szczytu odbyły się również spotkania dwustronne pomiędzy liderami państw, natomiast we wspólnym oświadczeniu Chin i Kambodży wezwano do porozumienia w sprawie sporu na Morzu Południowochińskim. Ma on kluczowe znaczenie dla przyszłości relacji między państwami regionu, dlatego ostateczne opracowanie Kodeksu Postępowania będzie miało duży wpływ na przyszłość regionu.

2. Mimo bardzo dobrych relacji z Chinami, Filipiny zdecydowały o wysłaniu pięciu emisariuszy na rozmowy w Pekinie. Filipiny są jedną ze stron w konflikcie o wyspy na Morzu Południowochińskim, nad którymi kontrole sprawują Chiny. Prezydent Duterte nie wykorzystał jednak korzystnego wyroku Stałego Trybunału Arbitrażowego w tej sprawie, mając na uwadze dobro stosunków dyplomatycznych z władzami w Pekinie. Z kolei Chiny wykorzystywały bierną postawę Filipin i cały czas kontynuują rozbudowę infrastruktury militarnej na przejętych i sztucznych wyspach, mimo tego, że zobowiązały się do zaprzestania tego rodzaju aktywności. Sekretarz obrony Filipin, Delfin Lorenzana zgłosił sprzeciw w tej sprawie za pośrednictwem ministerstwa spraw zagranicznych, ale bardzo mało prawdopodobne jest to, że strona chińska zmieni zaprzestanie rozbudowy swojego potencjału militarnego na Morzu Południowochińskim. Pekin prowadzi intensywne prace nad rozbudową sztucznych wysp, ponieważ pragnie jak najdłużej wykorzystać sytuację, w której Stany Zjednoczone skupiają swoją uwagę na zagrożeniu nuklearnym ze strony Korei Północnej. W ten sposób, przy zaangażowaniu USA w konflikt koreański Chińska Republika Ludowa stworzy sytuację w której umiejętnie balansuje amerykański potencjał wojskowy.

Z drugiej jednak strony zwiększenie amerykańskiego zaangażowania wokół Półwyspu Koreańskiego nie znaczy jednak, że sytuacja na Morzu Południowochińskim jest bagatelizowana. Otóż w styczniu Sekretarz Obrony USA James Mattis odbył wizytę w Indonezji i Wietnamie gdzie doszło do zawarcia porozumień między stronami w sprawie zwiększenia współpracy z zakresu współpracy militarnej. Władze Indonezji zgodziły się na wspólne operacje na morzu, których celem będzie zwalczanie takich zagrożeń jak terroryzm i piractwo. Natomiast w marcu bieżącego roku amerykański lotniskowiec, po raz pierwszy od zakończenia wojny wietnamskiej, wpłynie do portu w Da Nang na południu Wietnamu. Chiny nie zgłosiły sprzeciwu w tej sprawie, ale może to mieć wpływ na zintensyfikowanie militaryzacji wysp, nad którymi wojsko chińskie sprawuje kontrolę.

3. Opozycja polityczna w Kambodży kontynuuje działania, mające na celu umożliwienie jej swobodnej działalności i udziału w najbliższych wyborach parlamentarnych. Aresz-

towany opozycjonista Kem Sokha przekazał list swojej córce, który opublikowała w mediach społecznościowych, w którym zwraca się do premiera Hun Sena aby umożliwił opozycji udział w wolnych wyborach. Zaapelował także do obywateli aby w pokojowych demonstracjach wyrazili swój sprzeciw wobec działaniom rządu, które zostaną zauważone na arenie międzynarodowej. Podobne postulaty ogłosił inny opozycjonista, Sam Rainsy, który uciekł do Francji przed prześladowaniami politycznymi w Kambodży. Założył tam Ruch Ratunku Narodowego Kambodży, do którego przystąpiło kilku innych opozycjonistów, ale Kem Sokha odmówił udziału w tej inicjatywie. Rainsy zwrócił się do mieszkańców Kambodży, żeby poprzez pokojowe manifestacje i strajki robotników wywierali nacisk społeczny na rząd. Jego zdaniem to jest jedyny sposób, aby uratować wizerunek państwa na arenie międzynarodowej i uchronić państwo przed dyktaturą premiera Hun Sena.

Wątpliwości dotyczące praworządności wyborów pojawiają się również w przypadku Malezji. Od momentu odzyskania niepodległości w tym państwie nieprzerwanie władzę sprawuje Front Narodowy. Opozycjoniści polityczni również są skazywani na kary więzienia jak to było w przypadku lidera koalicji Pakatan Harapan w lutym 2015 roku. Według ostatnich doniesień zostanie on jednak wypuszczony niemal dwa lata przed odbyciem pełnego wymiaru kary. Z kolei 92-letni były premier Mahathir Mohamad spotkał się z ambasadorami Unii Europejskiej w sprawie sierpniowych wyborów. Głównym tematem rozmów były oczywiście kwestie związane ze sposobem organizacji wyborów, ponieważ sam jest głównym kontrkandydatem obecnego premiera Najib Razaka. Władze w Malezji dopuściły do tego spotkania, ale zapowiedziały, że będą stać na straży suwerenności państwa, dlatego nie dopuszczą do jakichkolwiek ingerencji państw trzecich w wewnętrzne sprawy, jakimi są wybory. Mahathir Mohamad przez 22 lata był premierem Malezji i gdy sprawował swój urząd, nie dopuszczał innych państw do współpracy z opozycją polityczną.

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

